

تبیین مفهوم و مؤلفه‌های استقلال فرهنگی در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)

مجتبی صدیقی، دکتر حسین مسعودنیا، دکتر حسین هرسیج

چکیده

اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) به عنوان بنیانگذار انقلاب از مفاهیم متعدد و پیچیده‌ای نظام یافته که برای شناخت دقیق آن لازم است تمام این اجزاء مورد مذاقه قرار گیرد. در میان این مفاهیم استقلال فرهنگی نقشی برجسته دارد. برای درک این مفهوم لازم است جایگاه فرهنگ را در اندیشه ایشان مورد بررسی قرار داد و تأکید امام بر مسأله استقلال را تحلیل نمود و رابطه این مفهوم را با استقلال فکری، سیاسی و اقتصادی روشن ساخت. نوشتار پیش رو کوشیده با استفاده از روش تحلیل محتوای اسکینر به این سوال پاسخ دهد که مفهوم استقلال فرهنگی در اندیشه امام چیست و از چه مولفه‌هایی برخوردار است؟ یافته‌های پژوهش نشان داد از نگاه امام فرهنگ مجموعه‌ای هویت‌ساز، مولد تربیت و تفکر پرور است و استقلال فرهنگی یعنی عدم وابستگی فکری و تربیتی به غیر. مولفه‌های این استقلال شامل استقلال فکری مبتنی بر هستی‌شناسی توحیدی، خودباوری و اعتماد به نفس ملی، تربیت اسلامی مبتنی بر هویت توحیدی و رویکرد تهاجمی فرهنگ توحیدی علیه فرهنگ الحادی می باشد که ضرورت دارد با نگاهی جهادی به تقابلی دائمی با نظام سلطه بپردازد. عنصر دیگر استقلال اقتصادی است و اگر نظام توحیدی به خودکفایی اقتصادی نرسیده باشد در تقابل با تمدن مادی غرب موفق به رسیدن به استقلال فرهنگی نخواهد شد.

واژگان کلیدی

فرهنگ، استقلال فرهنگی، مؤلفه‌های اندیشه، کنش گفتاری، امام خمینی